

Den næste sag på dagsordenen var:

Valg af 1 medlem til folketingets valuta-udvalg (i stedet for Lars P. Jensen).
(Jfr. tidenden sp. 4761).

Valgt blev: *Lis Groes*.

Den næste sag på dagsordenen var:

Valg af 1 medlem til licitationskommissionen (i stedet for Lars P. Jensen).
(Jfr. tidenden sp. 4761).

Valgt blev: *Mørk*.

Den næste sag på dagsordenen var:

Tredje behandling af forslag til lov om ændring af loven om oprettelse af „Statens almindelige Videnskabsfond“.

(Anden behandling findes i tidenden sp. 4707).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslaget sættes til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Lovforslaget
vedtoges enstemmigt med 127 stemmer.

Formanden: Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Den næste sag på dagsordenen var:

Anden behandling af forslag til lov om ændring i lov om arbejdsanvisning og arbejdsløshedsforsikring m. v. (Om ændring af understøttelsessatser m. v.).

(Første behandling findes i tidenden sp. 3845, udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 841).

Der var stillet 10 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der stillet følgende ændringsforslag:

Af *Aksel Larsen*:

Underændringsforslag

til

Ændringsforslag nr. 3 i udvalgets betænkning.

Den ved ændringsforslag nr. 3 foreslåede sats „17 kr. 00 øre“ ændres til: „18 kr. 00 øre“.

Formanden: Sammen med denne sag foretages de to følgende sager på dagsordenen, nemlig:

Anden behandling af forslag til lov om ændring i lov om kommunale beskæftigelsesudvalg.

(Første behandling findes i tidenden sp. 3846, udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 841).

Der var stillet 1 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Anden behandling af forslag til lov om ydelse af ekstraordinær hjælp til langvarigt arbejdsløse [af Alfred Jensen m. fl.].

(Første behandling findes i tidenden sp. 3846, udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 841).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagenes paragraffer, ændringsforslagene og spørgsmålet om lovforslagenes overgang til tredje behandling sættes til forhandling under ét.

Peter Ravn: Der foreligger til anden behandling af lovforslaget om arbejdsanvisning og arbejdsløshedsforsikring i alt 10

[Peter Ravn.]

ændringsforslag, heraf 4 rent redaktionelle ændringer, som jeg ikke skal opholde mig ved, 3 forslag om ændring af understøttelsessatser og refusionsregler og 3 forslag om administrative ændringer.

Hvad understøttelsessatserne angår, stilles der forslag om nogle mindre forhøjelser i forhold til det oprindeligt foreslåede. Den maksimale dagpengesats for forsørgere med mere end 15 års medlemskab foreslås forhøjet fra 16 kr. til 17 kr. og maksimumsbeløbet for huslejhjælp i København og købstæderne m. v. fra 125 kr. til 150 kr. Aldersgrænsen for udbetaling af børnetillæg vedrørende børn under uddannelse foreslås forhøjet fra 17 år til 18 år.

Mit parti hilser disse forhøjelser af understøttelsessatserne med tilfredshed. Ved første behandling udtalte jeg håbet om, at udvalgsarbejdet kunne føre til forslag om forhøjelse af den nævnte aldersgrænse. Dette ønske er altså nu efterkommet gennem den højtærede socialministers ændringsforslag. Forhøjelsen af dagpengesatser og huslejhjælp synes vi er velbegrundet henholdsvis i den stigning, der har fundet sted i lønningerne, og den større husleje, der må betales ikke mindst i byerne. Det er imidlertid klart, at den sidstnævnte ændring betyder, at forskellen mellem huslejhjælpen, der ydes på landet og i byerne, bliver større end før. Før var tallet 66 kr. i landkommunerne og 99 kr. i byerne, nu bliver tallene 83 kr. og 150 kr. Vi savner i nogen grad det statistiske materiale, der er nødvendigt for at bedømme, hvor store de to tal bør være for at stå i det rigtige forhold til hinanden. Jeg håber, at vi, når de igangværende undersøgelser over leveomkostningerne i by og på land er afsluttet, kan vende tilbage til spørgsmålet om huslejhjælpen og, hvis der skulle vise sig at være store urimeligheder, da foretage den nødvendige korrektion.

Også forskellen mellem hvad der kan ydes forsørgere og ikke-forsørgere bliver større ved de foreslåede ændringer; jeg vil ikke lægge skjul på, at efter vor opfattelse burde man have foreslået en forhøjelse af dagpengesatsen for ikke-forsørgere, men mulighederne herfor har ikke foreligget, og den udvidede adgang til udbetaling af huslejhjælp til ikke-forsørgere, som lov-

forslaget i øvrigt indeholder, råder i nogen grad bød på dette forhold.

Ved ændringsforslag nr. 2 foreslås refusion af kassernes udgifter til de sociale ydelser sat til 80 pct. i stedet for lovforslagets 85 pct.; og i forhold til den gældende ordning med 75 pct. betyder det en forhøjelse med 5 pct. Denne forhøjelse vil i nogen grad medvirke til at give kasserne dækning for de øgede udgifter, lovforslagets gennemførelse i øvrigt medfører.

Ved første behandling gjorde jeg nogle bemærkninger om det nye stk. 3 a) i § 15, der gav kasserne ret til at forhøje dagpengesatserne med 12½ pct., dog uden refusion. Jeg udtalte da tvivl om, hvorvidt denne bestemmelse tjente noget egentligt formål, da der ikke i arbejdsløshedsloven var noget, der forhindrede oprettelsen af private, frivillige hjælpe-kasser; når blot bestemmelserne i lovens § 15, stk. 10 og 11, blev overholdt ved udbetaling af understøttelser. Sådanne frivillige kasser er da også oprettet inden for nogle fag og har fungeret tilfredsstillende i mange år. Der sker derfor efter min opfattelse ikke noget afgørende ved at lade bestemmelsen udgå af loven, som det er foreslået i ændringsforslag nr. 4.

Ændringsforslag nr. 6 betyder en administrativ lettelse ved udbetaling af huslejhjælp. Efter de gældende regler udbetales der huslejhjælp, når et medlem er afkontrolleret i 25 dage; det er det principielle i loven. Men der er tilføjet en bestemmelse om, at der kan udbetales delvis huslejhjælp, når et medlem er afkontrolleret i mere end 8 dage, er kommet i arbejde og én gang tidligere har fået udbetalt den fulde huslejhjælp. Hvis det skal angives i et praktisk eksempel, kan det siges på den måde, at hvis et medlem i 1950 — eller et hvilket som helst andet år — har været ledig og fået udbetalt den fulde huslejhjælp, vil han nu ved en kortvarig ledighed være berettiget til delvis huslejhjælp. Derimod vil han ikke kunne få noget, hvis han ikke én gang før har fået den fulde huslejhjælp udbetalt. Ordningen er vanskelig at administrere, da den betyder, at kasserne altid skal blade tilbage i deres kartoteker, tit 12-14 år tilbage, for at konstatere, om vedkommende har haft ledighed, og i så fald hvilken huslejhjælp han da har fået udbetalt.

[Peter Ravn.]

Ændringsforslagene nr. 6 og 7 betyder en forenkling, idet man overlader til kasserne at finde den mest praktiske administrationsform, og der kan herefter blive tale om forskellige former for udbetaling af huslejhjælpen. Man kan lægge beløbene til dagpengesatserne, man kan udbetale huslejen månedvis, altså gøre op, hvor mange ledige dage hvert enkelt medlem har haft i månedens løb og så udbetale dageantallet som femogtyvendele af huslejen; eller man kan anvende den form, man anvender nu, og simpelt hen udbetale den efter 25 dages ledighed og så efterregulere, når vedkommende kommer i arbejde.

Jeg synes egentlig, at disse ændringsforslag på grund af den administrative forenkling, der ligger i det, burde have tilslutning fra alle sider i tinget. Jeg kan også tilføje, at Arbejdsgiverforeningen i sin skrivelse til udvalget peger på det ønskelige i en ændring i den angivne retning.

Ændringsforslag nr. 9 til arbejdsløshedslovens § 15, stk. 11, betyder en skærpelse af firefemtedels- og totredjedelsgrænsen. Det er en understregning af, at disse grænser skal gælde for hvert enkelt medlem og ikke alene hvile på den gennemsnitlige arbejdsfortjeneste inden for faget eller faggruppen.

Efter de nugældende bestemmelser foretager arbejdsdirektoratet hvert år en beregning over fagenes og de enkelte gruppers gennemsnitlige arbejdsfortjeneste, og på dette grundlag beregnes da den maksimumsunderstøttelse, der kan udbetales til de pågældende. Det tilføjes i loven, at hvis et medlems indtægt er væsentligt lavere end gennemsnittet, kan arbejdsdirektoratet nedsætte understøttelsen for den pågældende.

Ændringsforslaget betyder, at der foruden denne gruppevise opdeling skal finde en individuel behandling sted for hvert enkelt medlem, en undersøgelse af eller beregning over den maksimumsunderstøttelse, han er berettiget til at oppebære.

Den nye bestemmelse er altså en understregning af firefemtedels- og totredjedelsreglen, og det bliver nu socialministeriet og arbejdsdirektoratet, der må udforme de nærmere retningslinjer for bestemmelsespraktisering. Jeg håber, det må lykkes

at finde en form, der ikke volder alt for mange administrative vanskeligheder.

Med disse bemærkninger anbefaler jeg de ændringsforslag, der foreligger i udvalgets betænkning. Jeg må samtidig henstille, at man stemmer imod det af det kommunistiske parti fremsatte lovforslag om ydelse af ekstraordinær hjælp og det af det ærede medlem hr. Aksel Larsen stillede underændringsforslag til arbejdsløshedslovforslaget.

Det er selvfølgelig rigtigt, at hvis man sammenligner med de lønstigninger, der har fundet sted siden 1946, så betyder de af udvalget foreslåede ændringer ikke en ajourføring af understøttelsessatserne, men de repræsenterer det, der er politisk mulighed for at gennemføre for øjeblikket, og vil man resumere, hvad disse lovændringer betyder, synes jeg ikke, det er så dårligt.

Hvis lovforslaget vedtages, vil det for det første betyde en effektivisering af arbejdsanvisningen, dels fordi der åbnes mulighed for i større udstrækning end hidtil at udbetale rejsehjælp, flyttehjælp og hjælp til dobbelt husførelse, dels fordi arbejdsanvisningskontorerne bliver aktive i arbejdet for at skaffe bolig til de arbejdsgørende.

For det andet bliver der tale om et revalideringsarbejde blandt de langvarigt ledige. Man skal forsøge at finde årsagen til deres ledighed og forsøge ved særlige foranstaltninger at bringe dem tilbage til arbejdslivet.

For det tredje forhøjes understøttelsessatserne. Dagpengene forhøjes, børnetillæggene sættes i vejret, aldersgrænsen for børn under uddannelse ændres fra 17 år til 18 år. Huslejhjælpens maksimumsbeløb foreslås hævet og administrationen af den forenklet. Og det er ikke helt uvæsentlige forhøjelser, der er tale om. Lad os tage et eksempel: en forsørger med 2 børn. Han har hidtil kunnet oppebære 14 kr. i dagpenge, 3 kr. i børnetillæg, 4 kr. i huslejhjælp pr. dag — i alt en daglig understøttelse på 21 kr. Hvis de foreslåede ændringer vedtages, vil den samme forsørger få 17 kr. i dagpenge, 3 kr. 50 øre i børnetillæg, 6 kr. som maksimum i huslejhjælp — i alt en daglig understøttelse på 26 kr. 50 øre. Det er en forhøjelse på 5 kr. 50 øre om dagen eller 33 kr. om ugen for hans vedkommende.

[Peter Ravn.]

Der ligger altså store og afgørende forbedringer i de foreslåede ændringer, og jeg er sikker på, at kasserne og deres medlemmer, ikke mindst de arbejdsløse, vil forstå at vurdere det fremskridt, der bliver tale om.

Jeg anbefaler ændringsforslagene i betænkningen til forslag til lov om ændring i lov om arbejdsanvisning og arbejdsløshedsforsikring m. v. og ligeledes det i betænkningen stillede ændringsforslag til forslag til lov om ændring i lov om kommunale beskæftigelsesudvalg.

Lorentzen: Jeg har ingen bemærkninger til forslag til lov om ændring i lov om kommunale beskæftigelsesudvalg. Der er enighed om det, og vi agter at stemme for det.

Jeg skal heller ikke gøre bemærkninger til forslag til lov om ydelse af ekstraordinær hjælp til langvarigt arbejdsløse. Vi kan ikke tiltræde dette lovforslag.

Derimod har jeg nogle enkelte bemærkninger i forbindelse med forslag til lov om ændring i lov om arbejdsanvisning og arbejdsløshedsforsikring m. v. Det ærede medlem hr. Peter Ravn har nu gjort rede for de af den højtærede socialminister stillede og af et flertal af udvalget tiltrådte ændringsforslag. Det var en lang og bred redegørelse, det ærede medlem gav, så jeg behøver kun at fremsætte nogle almindelige bemærkninger vedrørende mindretallets stilling.

Mindretallet kan ikke medvirke til lovforslagets gennemførelse, selv om der i og for sig er enkeltheder, som vi har sympati for, men disse er i det store og hele uden afgørende betydning for lovforslaget, hvis tyngde så afgjort ligger i understøttelsessatsernes forhøjelse. Det ejendommelige er jo, at den højtærede socialminister, åbenbart på grund af røster udefra, har fundet foranledning til at hæve satserne i det af ham oprindelig fremsatte lovforslag. Satserne er nemlig, som det ærede medlem hr. Peter Ravn gjorde rede for, sat noget op. Jeg har fået at vide, at disse forhøjelser vil betyde en yderligere forøgelse af det offentliges udgifter med $4\frac{1}{2}$ mill. kr., når vi lægger udgifterne for 1958-59 til grund for udregningen. Den højtærede socialmi-

nister har ikke direkte meddelt udvalget det, men udvalgets ærede formand har oplyst, at det måske drejer sig om 4,2 mill. kr., således at regeringsforslaget med de nu stillede ændringsforslag vil betyde en stigning i det offentliges udgifter på 37,2 mill. kr. under forudsætning af, at arbejdsledigheden bliver den samme som i 1958-59. Jeg vil egentlig tro, at den højtærede socialminister og hans ministerium snart vil komme til at indse, hvor usikkert tallet 4,2 mill. kr. er, for jeg tror, det er meget vanskeligt at bedømme, hvilke udgifter de ændrede regler for huslejetilskud vil medføre. Jeg tror næsten ikke, man med nogenlunde sikkerhed kan udregne, hvor meget det vil betyde. Vi ved i hvert fald én ting, at de 37,2 mill. kr., som vi har fået opgivet som samlet merudgift, ikke altid vil slå til; i et ondt år, et år med megen arbejdsledighed, vil der blive tale om et anderledes stort tal.

Jeg går ud fra, at jeg har forstået ændringsforslaget vedrørende huslejhjælpen rigtigt. Har jeg forstået det rigtigt, vil det fremtidig ikke blive krævet, at en arbejdsledig har haft 25 afkontrollerede arbejdsløshedsdage inden for de sidste 12 måneder for at kunne få denne hjælp. Hjælpen bliver udbetalt med $\frac{1}{25}$ af den månedlige husleje som tillæg til understøttelsen for hver ledig dag, medlemmet har været afkontrolleret. Alene dette gør, at man står noget usikker over for, hvor stor merudgiften kan blive i henhold til dette ændringsforslag. Det overlades nu stort set til kasserne i deres vedtægter at fastsætte de øvrige nærmere regler for udbetaling af denne huslejhjælp.

Jeg tror ikke, jeg tager fejl, når jeg siger, at det skyldes det radikale venstres indsats, at firefemtedelsreglen og totredjedelsreglen er blevet noget skærpet, og det kan vi naturligvis tiltræde, for således som reglen står i dag, er det en noget usikker regel, og det er også nok noget vanskeligt at afgøre, hvorvidt firefemtedels- og totredjedelsreglen overhovedet kan overholdes. Nu er reglen skærpet lidt. Om det kun bliver en skærpelse på papiret, ved jeg ikke, for det er som sagt en regel, der i praksis er meget svær at anvende.

Hvis man nu vil spørge os, om der slet ikke har været forhandlingsvenlighed i udvalget, må jeg have lov til at fortælle,

[Lorentzen.]

hvordan gangen i udvalgsarbejdet har været. Ved det første møde — eller var det det andet møde? — stillede vi det spørgsmål til udvalgsflertallet, om de kunne tænke sig, at man lod den forhøjelse, som det fremsatte lovforslag indeholdt, gælde kun for langvarigt arbejdsløse. Jeg nævnede personlig, uden forbindende, 50 dages arbejdsløshed og spurgte, om man kunne tænke sig at forhandle derom, altså på grundlag af de satser, der var opført i den højtærede socialministers oprindelige lovforslag, det, som blev fremsat den 2. marts i år. Men det affødte desværre ikke nogen egentlig forhandling. Flertallet mente formentlig, at dette forslag ikke var tilstrækkelig fyldigt, at det ville begrænse den foreslåede forbedring i understøttelsessatserne til dem, der var langvarigt arbejdsløse, mens andre skulle blive stående ved de hidtil gældende satser. Men en skønne dag var de tre regeringspartier åbenbart trådt sammen og havde hvisket lidt til hinanden, for pludselig kom den højtærede socialminister med de foreliggende ændringsforslag, der betød en forøgelse af udgifterne i forhold til det lovforslag, som den højtærede socialminister havde fremsat, og som antagelig var godkendt af regeringen. Jeg kender naturligvis ikke noget til de forhandlinger, der er gået forud for disse ændringsforslag, for forhandlingerne er ikke foregået i udvalget, de er måske foregået blandt de tre partiers udvalgsmedlemmer og den højtærede socialminister. Jeg ved blot, at en skønne dag sagde man: vi har stillet de og de ændringsforslag, og satserne bliver sat op. Det er klart, at vi måtte bøje os for dette faktum. De tre partier har jo lov til at gå sammen og drøfte problemerne. Det var en typisk blokdannelse, og vi andre var for så vidt delvis holdt udenfor, idet vi kort og godt fik et diktat: kan I tiltræde det eller ikke? Vi kunne få lov til at skrive alt, hvad vi ville i betænkningen; i den henseende var der ikke nogen mangel. Formanden for udvalget, det ærede medlem hr. Einer-Jensen, sagde, vi kunne såmænd få lov til at skrive en hel roman.

Jeg spurgte mig selv, da jeg havde overvejet spørgsmålet lidt: hvordan mon man egentlig har fået det radikale venstre med

til de ændrede satser? Jeg ved nemlig godt, at det ærede medlem hr. Aage Fogh trods alt er noget bange for, at satserne skal blive så høje, at de kan blive fristende for folk, der ikke har alt for megen lyst til at arbejde og undlader at tage arbejde nu og da, særlig måske, hvis det er om vinteren og arbejdsforholdene ikke er for gode, f. eks. på landet. Så fandt jeg ud af, at det måtte være det ærede medlems indsats, at ændringsforslag nr. 9 var stillet. Dette ændringsforslag betyder naturligvis en skærpelse i forhold til den nugældende regel. Jeg ved ikke, hvilke løfter retsforbundet har fået, eller hvilken rolle partiet har spillet i denne forbindelse. Der er dog nok forhandlet temmelig meget også med det, for man mindes det gamle ord om, at liden tue kan vælte et stort læs. Jeg må indrømme, at den socialdemokratiske gruppe har haft en overordentlig stor evne til hurtigt at komme med ændringsforslag, der var mere vidtgående end det lovforslag, den højtærede socialminister fremsatte den 2. marts.

Jeg ved ikke rigtig, om retsforbundet er helt klar over fortolkningen af de bemærkninger, ministeriet gør vedrørende huslejhjælpen. Man kan måske sige, at tanken i dem er en lille smule knudret udtrykt, men det er vel heller ikke meningen, den skal alt for stærkt frem. Man har nærmest indtryk af, at det er noget, der er skrevet pr. ordre; der skulle findes noget fornuftigt at sige om den nye regel; det var ikke så let, og så sagde man bare: det er mere hensigtsmæssigt.

Som sagt, mit parti må desværre stemme imod ændringsforslagene og lovforslaget. Jeg havde egentlig troet, at vi på et eller andet tidspunkt kunne have fået en fornuftig forhandling, der var resulteret i, at de virkelig langvarigt arbejdsløse kunne have fået en bedre stilling; men det har der ikke været nogen mulighed for.

Asgar Jensen: Det konservative folkeparti har altid set på denne lovgivning med nogen skepsis, og vi må sige, at de ændringsforslag, der er stillet, ikke forøger vor tillid til, at det er rimeligt at gennemføre lovforslaget.

Der var, således som det ærede medlem hr. Lorentzen lige har sagt, ikke store muligheder for forhandlinger i udvalget.

[Asger Jensen.]

Derimod ser det ud til, at man har ført forhandlinger uden for tinget, og det har jo ikke været svært at komme til det foreliggende resultat, når man blot har haft den indstilling, at staten kunne betale noget mere.

Vi havde netop givet udtryk for, at vi fandt, det var en sund tanke, at kasserne selv kunne forhøje satserne uden at få refusion. Når de selv viste vilje til at betale, kunne man se, at der virkelig var behov til stede. Det er klart, at på den linje havde det været muligt at forhandle med oppositionspartierne. Man førte som sagt ikke sådanne forhandlinger i udvalget, men i stedet stillede man pludselig ændringsforslag af den modsatte karakter, ændringsforslag, hvorved man helt strøg den bestemmelse, at kasserne selv kunne forhøje dagpengesatserne med indtil 12½ pct. uden refusion. I stedet forhøjede man dagpengesatsen fra 16 til 17 kr. med sædvanlig refusion. Dermed var der klart givet udtryk for, at regeringen og regeringspartierne ikke ønskede forhandling med oppositionen.

Det er, som om man har halet lidt i land enkelte steder i ændringsforslagene, f. eks. i ændringsforslag nr. 2. I lovforslaget var refusionen af kassernes ydelser til de såkaldte sociale ydelser fastsat til mindst 85 pct., medens statens andel nu foreslås nedsat til 80 pct. Man må åbenbart have ment, at nu var man dog gået for vidt.

Vi kan ikke være tilfreds med ændringsforslag nr. 9, hvor reglen om firefemtedelsenholdsvis totredjedelsgrænsen klargøres, således at det nu ikke mere er den enkelte faggruppes, men det enkelte medlems indtægt, der skal tages hensyn til.

Huslejhjælpen, der i lovforslaget var sat op til 125 kr. pr. måned, foreslås nu sat op til 150 kr. Det er jo betydelige stigninger, hvis nødvendighed der ikke er ydet nogen dokumentation for i udvalget.

En anden ting, vi har drøftet i udvalget, var den henvendelse fra Arbejdsgiverforeningen, hvori det siges, at nu, da Arbejdsgiverforeningens penge ikke længere indgår i en særlig fond, men anvendes til dækning af understøttelse, syntes man, det var rigtigt, at Arbejdsgiverforeningen fik en repræsentant i den del af arbejdsnævnet,

der har med arbejdsløshedskasserne at gøre. Ministeren svarede forholdsvis velvilligt, at han kunne tænke sig, at spørgsmålet blev taget op ved lejlighed. Vi bad i udvalget om, at det måtte skrives i betænkningen, at man var enig om, at spørgsmålet burde tages op, men end ikke denne håndsrækning fik vi. Jeg vil bede ministeren om at gentage her, at det er rimeligt at tage spørgsmålet op, så snart lejlighed dertil gives. Begrundelsen for Arbejdsgiverforeningens ønske er jo ikke alene den, at pengene nu ikke indgår i en særlig fond, men også, at arbejdsgivernes bidrag foreslås sat op fra 38 til 45 kr. pr. arbejder. Arbejdsgiverforeningen har hævdet, at den forhøjelse fra 15 til 38 kr., der fandt sted i 1957, i hvert fald fuldt ud dækker prisstigningen indtil i dag. Man har ikke i udvalget leveret nogen dokumentation for at dette ikke var rigtigt, men man har fastholdt de 45 kr. pr. arbejder. Også dette skulle give en begrundelse for, at Arbejdsgiverforeningen får indseende med, hvorledes disse penge administreres.

Vi kan, som naturligt er, heller ikke efter disse ændringsforslag, som i det væsentlige betyder fordyrelser, medvirke til lovforslagets gennemførelse.

Lovforslaget om de kommunale beskæftigelsesudvalg kan vi stemme for; det er en rimelig og fornuftig ændring, der foreslås. Det lovforslag om langvarigt arbejdsløse, som er fremsat af det ærede medlem hr. Alfred Jensen m. fl., har jeg ingen bemærkninger at gøre om; vi kan ikke medvirke til dets gennemførelse.

Aage Fogh: Til indledning vil jeg gøre den bemærkning, at de lovforslag, vi her behandler, ikke alene har interesse for arbejderne her i landet, ikke alene har interesse for de ledige arbejdere, men i allerhøjeste grad har interesse for hele samfundet, idet vor hovedinteresse må være at skaffe arbejde til så mange som overhovedet muligt og derefter en rimelig understøttelse til dem, der uden egen skyld går ledige. Det må også være en hovedinteresse fra alle sider, at vi gør, hvad vi kan for at kontrollere, at den rimelige understøttelse, der gives, ikke misbruges. Ud fra disse grundsynspunkter har vi inden for det radikale venstre taget vor stilling til de foreliggende lovforslag.

[Aage Fogh.]

Jeg skal ganske kort sige, at det lovforslag, der er fremsat af det kommunistiske parti, kan vi ikke stemme for. Vi anbefaler at stemme imod.

Lovforslaget om en ændring vedrørende de kommunale beskæftigelsesudvalg vil jeg gerne opholde mig lidt ved. Denne lov er jo vedtaget i 1942, og det er en lov, man måske i de senere år har været særlig opmærksom på. Nu fornys loven eller rettere, der foretages en lille ændring, og så løber loven videre. De kommunale beskæftigelsesudvalg har to hovedopgaver. Den ene er at medvirke til at skaffe så meget arbejde som muligt, og det var naturligt, at man gav dem den opgave i 1942, da man frygtede for stor arbejdsløshed. Som forholdene ligger i dag, har denne opgave vel i det store og hele mindre interesse, fordi der er rigeligt med arbejde de fleste steder, heldigvis. Men vi har endnu nogle arbejdsløshedsøer, hvor de kommunale udvalg bør præstere en indsats, og vi har endnu nogle distrikter, hvor det næsten alene er landbruget, der skal skaffe arbejde, og hvor landbruget med sit sæsonbestemte arbejde i høj grad er medvirkende til, at vi i perioder må have et betydeligt antal landbrugsarbejdere ledige, og her ville de kommunale udvalg også kunne løse en opgave.

Endelig vil jeg understrege, at de kommunale udvalg også har den opgave at være medvirkende ved kontrollen. Vi har jo hørt mange, som regel utrolige historier om, hvad der går i svang med hensyn til arbejdsløshedsunderstøttelsen. Det er helt givet, at efter lovens § 7 har udvalgene ikke alene en mulighed for, men også en pligt til at følge, hvad der foregår ude omkring i sognene, og hvis der er noget som helst, der tyder på, at der foregår urigtigheder, har de også pligt til at gribe ind. Dette vil jeg gerne understrege så kraftigt som muligt, fordi vi derigennem kan få en yderligere kontrol med, at der intet misbrug finder sted.

Det største af de foreliggende lovforslag er forslag til lov om ændring i lov om arbejdsanvisning og arbejdsløshedsforsikring. Det er mit indtryk fra vort arbejde i udvalget, at de afsnit, der omhandler de bestemmelser, der har til formål at skaffe

arbejde til så mange af vore medborgere som muligt, har tilslutning fra alle sider. Det gælder også de forbedrede betingelser for at give understøttelse til rejser, flyttehjælp, dobbelt husførelse o. s. v. Hvor det er nødvendigt, at den arbejder, der skal rejse langt, eventuelt skal have bopæl uden for hjemmet, er der en mulighed for at give øget understøttelse.

Jeg har indtryk af, at man fra alle sider er enig om, at sådan bør det være, fordi man bør søge at skaffe arbejde til så mange som overhovedet muligt. Hvis alt dette opfyldes, men der alligevel bliver en rest tilbage, der er ledig, er der endvidere indført den bestemmelse, at sådanne stadig tilbagevendende lediges forhold kan tages op til undersøgelse. Jeg tror, det er en i høj grad rimelig bestemmelse, for her vil der i virkeligheden i mange tilfælde blive tale om revalidering, og ved hjælp af denne bestemmelse vil man måske kunne føre disse mennesker tilbage til normalt arbejde, så de kan blive nyttige samfundsborgere igen. På grundlag heraf finder jeg det naturligt, at de, der så bliver tilbage og uden egen skyld er ledige, skal have en understøttelse, der er rimelig. Derfor skal jeg heller ikke lægge skjul på, at det ærede medlem hr. Lorentzen ikke har taget fejl, når han siger, at det radikale venstre har medvirket til at forbedre understøttelsen noget. Det ærede medlem har heller ikke taget fejl, når han siger, at vi har foreslået en ændring, der skærper kontrollen betydeligt. Det er helt på linje med den indstilling, vi har til disse problemer.

Jeg anser det for en fordel, at den højeste dagpengesats er fælles for alle, og derfor anser jeg det også for en fordel, at satsen på 16 kr. foreslås ændret til 17 kr., og at muligheden for de 2 kr. ekstra falder bort. Jeg synes også, det er helt rimeligt, at aldersgrænsen for udbetaling af børnetillæg forhøjes fra 17 til 18 år for de arbejdsløse, der har børn under uddannelse. Det er absolut rimeligt, fordi det er nødvendigt, simpelt hen.

I de distrikter, hvor vi har den høje husleje — det har vi jo i København, Københavns omegn og i købstæderne — og hvor unge nygifte arbejdere er tvunget til at flytte ind i lejligheder, der koster 200 kr.

[Aage Fogh.]

månedlig og mere, anser jeg det for rimeligt, at der under disse forhold kan ydes en højere huslejehjælp.

Må jeg dertil føje, at jeg anser det for at være lige så rimeligt, at ingen ledig kan få mere end 80 pct. af normal arbejds løn i understøttelse, hvis han er forsørger, og 66,6 pct., hvis han er ikke-forsørger. Denne grænse gælder på den måde, at hvis vedkommende ledige ikke har været i stand til at indtjene fagets gennemsnitsindtægt, er det hans specielle indtægt, der lægges til grund for beregningen.

Alt det synes jeg er rigtigt, og når det gennemføres og vi hjælpes ad — og dér vil jeg understrege, at det ikke alene er arbejdsløshedskasserne, der har et ansvar, men også de kommunale udvalg ud over hele landet — vil det fremtidig være sådan, at de, der sidder i de kommunale udvalg, sammen med formanden har pligt til at holde sig à jour med, hvordan fordelingen af understøttelsen foregår i sognene. Når alt det er gennemført, anser jeg denne lovændring for at være en meget betydelig forbedring.

Der er et lille punkt, jeg må bede om at man ser lidt på mellem anden og tredje behandling; det gælder refusionen for de såkaldte sociale udgifter. Der står i ændringsforslag nr. 2 vedrørende lovens § 13, stk. 2 b), at refusionen skal være mindst 80 pct. Jeg vil tro, at ordet „mindst“ kunne undværes, så det fastslås, den skal være 80 pct., hverken mere eller mindre, og det beder jeg om at man vil se på mellem anden og tredje behandling.

På grundlag af de erfaringer, jeg har indhøstet om kassernes administration, vil jeg lige understrege, hvor stærkt arbejdsløshedskasserne i virkeligheden administreres. Jeg tror, at når jeg nævner et par eksempler, vil alle de ærede medlemmer indrømme, at det ikke er ret mange andre steder, man er så streng, når det gælder fordeling af statens penge.

En mand, der havde været medlem i 40 år uden nogen sinde at have haft noget udestående med sin arbejdsløshedskasse, var kommet i den situation, at han havde glemt at fortælle, at han i en periode havde tjent 500 kr., samtidig med at han havde hævet

arbejdsløshedsunderstøttelse. Da det blev opklaret, blev han for det første dømt til at tilbagebetale det, han havde fået for meget, det var en selvfølge. For det andet blev han slettet af kassen, og for det tredje blev han meldt for bedrageri. Jeg tror nok, jeg tør sige, at det var en behandling så streng, at den ikke er strengere andre steder. Statsadvokaten frafaldt tiltale; det synes jeg var rimeligt; og efter at manden havde betalt alle sine penge tilbage, søgte han, der var i en alder af nogle og tres år, om genoptagelse i kassen. Det fik han, men det var en særret, han dér fik, og kassernes bedømmelse af overtrædelsen fremgår af den kendelse, der blev truffet.

Jeg vil også fremdrage et andet tilfælde, der har relation til arbejdsvægring. En mand, der søgte understøttelse, fik anvist arbejde ved snekastning. Han mente ikke, at snekastning kunne forenes med hans stilling som arbejdsleder, og nægtede derfor at gå i arbejde med det resultat, at understøttelsen blev taget fra ham, hvorefter han måtte kaste sne. Jeg anser det for at være rigtigt sådan, og jeg fremhæver det som bevis for, at der fra kassernes side øves streng justits. Det bør der efter mit skøn også gøres, for det er en betingelse for, at man kan forsvare at give så høje understøttelser, at de arbejdsløse kan leve nogenlunde anstændigt af dem.

Med disse bemærkninger anbefaler jeg, at man stemmer for samtlige ændringsforslag, der er stillet af ministeren og tiltrådt af udvalgets flertal, og at vedtage lovforslaget ved tredje behandling, efter at vi har undersøgt, om ordet „mindst“ i ændringsforslag nr. 2 kunne udgå.

J. M. Pedersen: Mit parti kan ikke stemme for det ærede medlem hr. Aksel Larsens underændringsforslag, men jeg vil gerne på mit partis vegne anbefale at stemme for de ændringsforslag, som er stillet af den højtærede minister og tiltrådt af et flertal i udvalget.

Der er ingen grund til, at jeg går i detaljer, det er gjort af de foregående talere; specielt har det ærede medlem hr. Peter Ravn gennemgået alle ændringsforslagene grundigt, men jeg er næsten nødt til lige kort at svare det ærede medlem hr. Lorentzen,

[J. M. Pedersen.]

som beklagede sig over, at der var afholdt udvalgs møder inden for regeringspartierne, og at oppositionen ikke vidste, hvad der var sket dér, og samtidig efterlyste, hvad retsforbundets medlem af udvalget i det hele taget havde bestilt, om jeg havde deltaget i møderne, eller hvilken indflydelse jeg havde haft. Ja, når der bliver direkte spurgt om det, kan jeg sige, at jeg har deltaget i udvalgs møder, og at det er mig en glæde at have været med til dér at foreslå dagpengesatserne til de arbejdsløse forhøjet fra 16 til 17 kr. om dagen. Jeg syntes ærligt talt, at den forhøjelse, der var nævnt i lovforslaget, var lige lille nok, når man ser på, hvilken indtægtsforøgelse alle de, som er så heldige at have beskæftigelse, har fået. Hvorfor skal det kun være de arbejdsløse, det skal gå ud over? De må også med op i indtægt, det synes jeg er rimeligt. Det har jeg været med til, og jeg er glad for det.

Forøgelsen af huslejhjælpen fra 125 til 150 kr. finder jeg også rimelig under hensyn til de huslejestigninger, vi har været ude for i de senere år. Samtidig er refusionen af kassernes udgifter til de sociale ydelser blevet sat ned fra 85 til 80 pct., og da vi jo har givet dagpengene en forhøjelse, synes jeg også, at dette er såre rimeligt.

Jeg er godt klar over, at de foreliggende ændringsforslag, som det er blevet nævnt, vil komme til at betyde en forøgelse af det offentlige udgifter til understøttelse på ca. 4,5 mill. kr.; men det ligger jo i det høje tings medlemmers hånd at sørge for at føre en sådan politik, at vi har så få arbejdsløse som overhovedet muligt. Det, vi skal kæmpe for, må jo være den fulde beskæftigelse; alle skal kunne få arbejde, så staten kan blive fri for at komme af med disse ekstra 4,5 mill. kr. Jeg kan da for øvrigt sige, at med den politik, som har været ført det sidste par år, er der for statens vedkommende sparet meget, meget store beløb — over 100 mill. kr. — fordi vi har haft en så god beskæftigelse, som tilfældet har

været. Jeg håber, vi fortsat kan få lejlighed til at føre en politik, så at ikke ret mange skal modtage arbejdsløshedshjælp.

Med disse få ord vil jeg anbefale de ændringsforslag, som er stillet af den højtærede minister.

Alfred Jensen: Det ærede medlem hr. Aage Fogh indledte med at fremsætte nogle principielle bemærkninger, hvori han bl. a. slog fast, at den lovgivning, vi her behandler, ikke alene angår de arbejdsløse og arbejderne, men hele samfundet. Heri er jeg ganske enig med det ærede medlem. Jeg kan også følge ham, når han siger, at det for samfundet gælder om at skaffe arbejde til de arbejdsløse. Men når han siger, at det, det drejer sig om, er, at de, der ikke får arbejde, skal have en rimelig understøttelse, så er jeg ikke enig med ham. Det principielle må her være, at samfundet sikrer arbejde til enhver arbejdsfør og det på rimelige arbejdsbetingelser, og hvis samfundet ikke indretter sig sådan — enten det nu ikke vil eller ikke kan — må det have pligt til at yde fuld erstatning for manglende arbejdsfortjeneste til de pågældende, som står uden for produktionen.

Det kan naturligvis altid diskuteres, hvad man forstår ved en rimelig understøttelse. Jeg har ved forskellige lejligheder kunnet gøre opmærksom på de mange urimeligheder, der var i arbejdsløshedslvgivningen, og jeg har fremdraget eksempler på det i tinget. Jeg har endvidere stillet forslag til en ændring, så at der blev mere betryggende forhold for dem, som ikke var i stand til at komme ind i produktionen.

Da det foreliggende lovforslag var til første behandling, gjorde jeg opmærksom på, at det ikke var vidtgående nok, og at man delvis var gået uden om visse vigtige områder, som man absolut måtte tage fat på for at nå frem til rimelige vilkår for dem, der står uden beskæftigelse. Det drejer sig her for det første om karenstiden; der er ikke ved det lovforslag, ministeren har fremsat, rørt ved den almin-

[Alfred Jensen.]

delige karenstid. Dernæst gælder det spørgsmålet om en ordning med hensyn til brændselshjælpen; ej heller den er der rørt ved, selv om det er klart, at lovens ydelser er alt for ringe. Videre er der ikke rørt ved den almindelige maksimumsbestemmelse for understøttelse, nemlig totredje- og firefemtedelsbestemmelsen. Det er ikke rimeligt at opretholde en så lav hjælp til dem, der går uden arbejde. Jeg ved meget vel, at i mange tilfælde når understøttelsen ikke engang op i nærheden af disse grænser, men det bortforklarer jo ikke, at det i de tilfælde, hvor understøttelsen når derop, er en urimelighed, at begrænsningen findes.

Jeg kan endvidere nævne, at man ej heller er nået frem til en løsning af de problemer, som de arbejdsløse i forholdet til arbejdsløshedskasserne står over for. Ministeren gjorde selv opmærksom på, at hvis f. eks. dagpengespørgsmålet skulle have været løst, så den daglige understøttelse stod i samme forhold til arbejdslønnen som i 1946, skulle man helt op på 18 kr. om dagen. Dette problem blev foreslået løst på den måde, at kasserne kunne øge beløbet på de 16 kr. — og for øvrigt også andre dagpengesatser — med 12,5 pct., for så vidt kasserne selv ville afholde omkostningerne derved. Dette fandt vi var en dårlig ordning. Satsene for ikke-forsørgere med henholdsvis under 8 og under 15 års medlemskab var heller ikke tilstrækkelige, og forhøjelsen af børnetillægget var ikke af en sådan beskaffenhed, at den kunne anses for rimelig. Endelig var husleje-hjælpen kun forhøjet til 125 kr. månedlig i de to første kommunegrupper. Der var visse forbedringer for ikke-forsørgere med under 15 års medlemskab; men udformningen af bestemmelsen var noget tvivlsom, den burde være mere klar og affattet på en sådan måde, at man forud kunne se, hvad de pågældende kunne opnå i husleje-hjælp. Til sidst skal jeg nævne, at det offentliges tilskud til de såkaldte sociale ydelser var begrænset til 85 pct.

Det er ændringer, som, ihvorvel det er forbedringer sammenlignet med det, der findes i den gældende lovgivning, ikke er tilstrækkelige, ikke er tilfredsstillende. De synspunkter, som jeg har gjort mig til talsmand for, er synspunkter, der deles i

alle lag af arbejderklassen. Det er synspunkter, som ikke alene fremføres på arbejdspladserne og i fagforeningerne, men som også er ført frem til diskussion og overvejelser på faglige kongresser og på arbejdsløshedskassernes møder. Overalt har man sat ind for, at på disse områder skulle der en løsning til, der var bedre end den, ministeren er kommet med i sit lovforslag.

Vi kan naturligvis med tilfredshed notere, at de synspunkter, jeg har fremført ved lovforslagets første behandling, de synspunkter, som arbejdsløshedskasserne og de arbejdsløse har frembåret, har været taget med i udvalgets arbejde og overvejelser. Det har man undertiden haft vanskeligt ved at se, når det har drejet sig om andre lovforslag, men her kan man konstatere, at problemerne har været behandlet også i forbindelse med det, der siges uden for dette hus, og det er naturligvis et gode. Det er også på den baggrund, man må se de ændringsforslag, der findes i betænkningen.

Jeg ser med megen tilfredshed, at man har droppet bestemmelsen om forhøjelsen af dagpengene med 12½ pct., for så vidt kasserne selv vil afholde omkostningerne derved. Det er for os mere tiltalende, at man har det hele samlet, som det nu sker, i ét beløb. Nu har man valgt 17 kr., og det må jeg sige at jeg ikke helt forstår. Når man er kommet til den anskuelse, at 18 kr. egentlig er det rigtige, når man faktisk har indføjet i det lovforslag, der er til behandling her, at kasserne skulle have mulighed for at komme op på 18 kr., så forstår jeg ikke, hvorfor man ikke fastholder de 18 kr. Det er til syvende og sidst kasserne selv, der afgør, om de kan gå op på de 18 kr. som daglig hjælp for forsørgere og for ikke-forsørgere med 15 års medlemskab. Jeg må bekende, at jeg ikke ved, i hvor høj grad kasserne udnytter maksimumsbestemmelsen på dette område. I mange, mange år var der adskillige kasser, der ikke udnyttede dette maksimum fuldt ud. Derfor spørger man sig selv: hvorfor forhøjer man ikke maksimum op til det, som man indrømmer det burde være, 18 kr.?

Dernæst vil jeg gøre opmærksom på, at man kun har forhøjet maksimumsbeløbet for forsørgere og for ikke-forsørgere med over 15 års medlemskab, medens ikke-forsørgere med under 15 års og under 8 års

[Alfred Jensen.]

medlemskab — der er de to kategorier — ikke har fået nogen forhøjelse, til trods for at de efter det oprindelige lovforslag også havde mulighed for gennem deres kasse at få en sådan tillægshjælp. Jeg erindrer om, at da vi behandlede arbejdsløshedsloven sidst, blev det erkendt, at forhøjelserne for ikke-forsørgere knap var så store, som de burde være, og som de var for forsørgere og for kategorien ikke-forsørgere med over 15 års medlemskab, med den begrundelse, at nu gav man de pågældende huslejhjælp. Jeg synes ikke, dette argument er holdbart. Jeg ser ikke, at der er nogen som helst begrundelse for, at man ikke har givet disse to kategorier af ikke-forsørgere en forhøjelse af det foreslåede dagpengebeløb så nogenlunde svarende til det, man har foreslået for forsørgere.

Om børnetillæget vil jeg gerne sige, at vi naturligvis betragter det som et gode, at man forhøjer alderen fra 17 år til 18 år, og det vil for mange være en stor lettelse i det daglige liv. Aldersgrænsen var et af problemerne, men det store og afgørende problem med hensyn til børnetillægget var i og for sig børnetillæggets størrelse. Jeg har i så henseende ved forskellige lejligheder gjort opmærksom på, hvor utilstrækkeligt dette børnetillæg var og i og for sig også er efter den ændring, der her er foreslået. Vi har så ofte diskuteret, hvad omkostningerne ved et barn er, og jeg har den ene gang efter den anden henvist til det, at normalbidraget udgør omkring 1 500 kr. Men når man så byder arbejdsløse et beløb, der udregnet for hele året kommer til at ligge mellem 500 og 600 kr., siger det sig selv, at det er et alt for ringe beløb. Når man dog har været inde på problemerne og talt så meget om familierpolitik og hensynet til børnene og ungdommen, så forstår jeg ikke, at man ikke har taget dette spørgsmål op med en løsning for øje, og jeg opfordrer udvalget til mellem anden og tredje behandling at se på det spørgsmål og finde frem til en større forhøjelse af børnetillægget end foreslået. Jeg skulle tro, det var muligt at nå frem til en bedre løsning.

Jeg kan, hvad huslejhjælpen angår, kun hilse med tilfredshed, at de argumenter, jeg har fremført, godkendes, og også hvad

regeringspartiernes ordfører har anført som begrundelse for, at man har forhøjet huslejhjælpens maksimum fra 125 til 150 kr. om måneden.

Jeg skal endvidere udtale min tilfredshed med, at man går over til at beregne huslejhjælpen pr. afkontrolleret dag. Det er også et af de spørgsmål, jeg på den kommunistiske gruppes vegne har fremført. Jeg forstår det sådan, at det nu overlades til kasserne at afgøre, hvilke terminer man vil have, og hvordan det i det hele taget skal udformes, og det finder jeg er en såre rimelig ordning.

Hvad refusionen angår, må jeg udtrykke min skuffelse. Jeg var ikke tilfreds med de 85 pct., der var foreslået. Vi må holde for, at der her er tale om sociale ydelser, som samfundet for bare få år tilbage afholdt til 100 pct., og det kan ikke være rimeligt, at samfundet nu tvinger en del af befolkningen til at betale 20 eller 15 pct., eller hvor meget det nu kan blive — ja, det kan endog blive meget mere, for i de tilfælde, hvor der er tale om større kontingenter, vil jo også de enkelte komme til at yde et større bidrag. Derfor holder vi for, at disse 100 pct. burde indskrives i loven.

Med de foreslåede forhøjelser har ministeriet gjort opmærksom på, at medlemsbidraget skulle forøges på den ene eller den anden måde med 2,9 mill. kr. Havde kasserne ikke dette beløb, måtte det opkræves hos medlemmerne. Men det er da klart, at når man forhøjer huslejhjælpen, når man forhøjer aldersgrænsen for børnetillægs ydelse, vil kasserne komme ud for større udgifter. Jeg ved ikke, hvor meget mere medlemmerne vil blive pålignet, men større kontingenter må det under alle omstændigheder betyde. Vi er ikke indforstået med den foreslåede forringelse, som jo vil betyde, at de arbejdende og de arbejdsløse kommer til at betale en større del af hjælpen, end de ville komme til efter ministerens oprindelige lovforslag. Jeg hører oven i købet, at det ærede medlem hr. Aage Fogh vil have begrænset dette tillæg til 80 pct.; hidtil har det dog fulgt med de almindelige tilskudsbestemmelser opefter; nu forstod jeg det ærede medlem sådan, at 80 pct. måtte være højden. Under disse omstændigheder kan vi ikke

[Alfred Jensen.]

godkende den forringelse, der her foreslås af ministerens forslag, og derfor vil vi stemme herimod.

Vi er ej heller indforstået med ændringsforslag nr. 9, som går ud på at skærpe maksimumsbestemmelserne. Jeg kan ikke se nogen saglig begrundelse for, at den mand, hvis fortjeneste eventuelt er ringere end fagets eller områdets gennemsnitsfortjeneste, skal have et mindre maksimumsbeløb fremover, end han nu kan få. Det er en forringelse, som vil komme til at gå ud over de dårligst udrustede, hvad arbejdsevne angår. Det vil komme til at ramme dem, der er uheldige og kun har det dårligste arbejde, og det vil komme til at ramme de ældre arbejdere, der måske ikke er i stand til at tjene så meget, som de tidligere har tjent. Det kan ikke være nogen rimelig ordning. Denne underminering af bestemmelserne vil vi ikke godkende, og derfor stemmer vi også imod dette ændringsforslag.

Vi erkender altså, at ændringsforslagene stort set betyder forbedringer, men vi er ikke tilfredse med det, det burde have været bedre.

Jeg har jo alt redegjort for, på hvilke områder vi mener der burde sættes ind, og ved forskellige lejligheder nøje omtalt disse felter. Jeg skal derfor nøjes med at fastslå, hvad det egentlig er, vi har peget på burde gennemføres for at opnå en tilfredsstillende midlertidig løsning, og det minimum, som vi mener man kan være bekendt at byde de arbejdsløse. Det er en forhøjelse af dagpengene med 20 pct., en forhøjelse af børnetillægget og huslejhjælpens maksimumsbeløb med 100 pct., en daglig brændselshjælpsydelse, karenstidens bortfald og dækning for de såkaldte sociale udgifter ved offentlige tilskud med 100 pct. Det er det, vi har foreslået, og det mener vi fortsat man bør stille efter at få gennemført.

Vi har ikke stillet ændringsforslag til denne behandling. Vi giver afkald på det, fordi vi tilstrækkelig tydeligt både i forrige og i dette folketingsår har tilkendegivet, hvorledes vi mener arbejdsløshedslovgivningen bør være. Vore forslag manifesterer tilstrækkelig tydeligt, på hvilke områder vi mener der skal sættes ind.

Jeg vil tillade mig at have den opfattelse, at disse forslag også har gjort deres virkning i diskussionen om, hvorledes der skulle tages fat på, kan vi godt sige, en regulering af understøttelserne i arbejdsløshedsloven. Det resultat, der nu foreligger, tager jeg ikke alene som udtryk for, hvad der er sagt fra denne talerstol, men også for de bestræbelser, der har været i gang ude omkring i landet, også fra arbejdsløshedskassernes side, for at få en tilfredsstillende løsning, og vi tager det som udtryk for, at det er muligt at få gennemført forbedringer. Vi er naturligvis tilfredse med de foreslåede forbedringer, og det er klart, at vi vil stemme for lovforslaget ved tredje behandling, men jeg gør opmærksom på, at vi fastholder de krav, vi har fremført, og man må gøre sig klart, hvad enten man synes om det eller ej, at arbejdsløshedskasserne, de arbejdsløse og de arbejdende fortsat vil fremføre kravet om en bedre arbejdsløshedslovgivning end den, der bliver resultatet af denne revision.

Jeg sagde ved lovforslagets første behandling, at jeg helst så, at loven om de kommunale beskæftigelsesudvalg helt blev ophævet. Jeg tror ikke, der kommer meget ud af det foretagende, det kan blive bekosteligt. Jeg ved ikke, om der kan blive megen skrig, men liden uld bliver der i hvert fald.

Endelig ser jeg med utilfredshed af betænkningen, at alle partier i udvalget er enige om at afvise vort forslag om en ekstraordinær hjælp til langvarigt arbejdsløse. Det ser ud, som om det eneste, man har kunnet enes om, har været at afvise at yde en ekstra håndsrekning til de arbejdere, der har været så uheldige at gå arbejdsløse i en længere periode forud for 1. april 1960.

Jeg ser, at venstre og de konservative har ønsket, at man gennemførte forhøjelser for de langvarigt arbejdsløse. Jeg er udmærket klar over, hvad der ligger bag, det må være en forståelse af, at det, når man har gået ledig i en længere periode, kan være skralt nok med den hjælp, der bydes de arbejdsløse. Men når man har denne forståelse, fatter jeg ikke, hvorfor man dog ikke går ind for vort lovforslag, som er en midlertidig ordning, og som betyder, at de, der har gået ledige i over 40 dage sidste vinter, i indtil 50 dage får en ekstra hjælp på 2 kr. 50 øre pr. dag, for så vidt de er forsørgere.

[Alfred Jensen.]

Jeg synes, det er et inkonsekvent standpunkt, venstre og konservative tager, når de virkelig har forståelse for, at der er et problem og der ligger et forslag på folketingets bord, som løser dette problem, selv om det kun er en engangsløsning, fordi det kun kommer til at gælde for dem, der gik arbejdsløse fra 1. oktober 1959 til 31. marts 1960.

Hvad regeringspartierne angår, kan jeg ikke se, hvilken saglig begrundelse de har for at afvise vort forslag. Man går over til at forhøje den daglige pengehjælp fra 14 kr. til 17 kr.; men er det da rimeligt at afvise de arbejdsløses ønsker om at få en forhøjelse også for ledigheden i den vinter, der nu er ved at være slut? Det er ikke urimeligt, at de arbejdsløse fremsætter ønsker herom.

I fjor forår gav ministeren jo udtryk for, at en regulering af understøttelserne kunne gennemføres allerede sidste efterår, og var den blevet gennemført, havde disse ledige jo fået ikke 2 kr. 50 øre, men 3 kr. mere om dagen og ikke alene for de overskydende dage ud over de 40 dage, men også for de 40 dage. Derfor spørger jeg, hvad er den saglige begrundelse for at afvise vort lovforslag? Der er ingen saglig begrundelse, ej heller den, at det kommer til at virke bagud, for regeringens forslag, som vi behandler her, får netop tilbagevirkende kraft til 1. april. Dertil kommer, at vort forslag under alle omstændigheder må virke indtil 1. april og derfor først kan gøres op efter 1. april. Det vil sige, at der ingen som helst saglig begrundelse er for en afvisning af vort lovforslag.

Jeg ved godt, hvordan det går ved anden behandling, og derfor appellerer jeg til tingets medlemmer om dog at tænke over, om ikke vort forslag bør have lov til at gå til tredje behandling, så at det kan blive overvejet endnu en gang i udvalget. Det forekommer mig nemlig, at man begår en uret over for de tusinder, der har gået ledige i vinter, og som har set hen til regeringens og ministerens overvejelser om højere understøttelse.

Jeg anbefaler altså, at man endnu en gang overvejer og derefter indtager en mere positiv holdning over for vort udmærkede forslag.

Aksel Larsen: Jeg er stort set ikke tilfreds med det resultat, der kom ud af udvalgets arbejde vedrørende regeringsforslaget om ændring i lov om arbejdsanvisning og arbejdsløshedsforsikring m. v.

Da vi havde lovforslaget til første behandling, havde vi den højtærede socialministers fremsættelsestale til henholde os til, en fremsættelsestale, hvori han forklarede og understregede ved hjælp af sammenlignende statistik, at dagpengene til de arbejdsløse burde forhøjes med 4 kr.; ikke desto mindre blev der kun foreslået en forhøjelse med 2 kr. Det er i hvert fald et betydeligt fremskridt og det betydeligste af de fremskridt, der findes, at man nu er gået op fra 16 kr. som maksimum til 17 kr. som maksimum for dagpengene til arbejdsløse. På den anden side havde jeg håbet, at man var nået længere. Jeg var, da vi havde sagen til første behandling, fuldstændig klar over, at når den højtærede socialminister kom med sit lovforslag, måtte det betyde, at der ikke i regeringen havde kunnet opnås enighed om at foreslå højere maksimumssats end de 16 kr. til forsørgere, men jeg udtrykte håb om, at folketinget måtte være i stand til at forbedre regeringens lovforslag, og der er jo altså som sagt sket en forbedring. Jeg beklager kun, at den ikke er større.

Jeg har givet udtryk for, at egentlig burde stigningen eller det, man kalder ajourføringen, af de arbejdsløses dagpenge være større end den statistisk påviste stigning i den gennemsnitlige arbejdsløn, og jeg havde i hvert fald håbet, at man under udvalgsforhandlingerne var blevet klar over, at det mindste, man burde gennemføre, var en forhøjelse af dagpengene for forsørgere med 4 kr., fra 14 kr. til 18 kr., og at man også havde erkendt, at der er råd til at give fuld refusion efter arbejdsløshedslovens regler for sådanne dagpenge. Nu er man i udvalget landet ved de 17 kr. Jeg beklager det, og jeg synes ikke, det er tilfredsstillende. Jeg kunne naturligvis godt have lyst til at foreslå endnu større beløb, men jeg har indskrænket mig til at stille et enkelt underændringsforslag gående ud på, at den ved ændringsforslag nr. 3 foreslåede sats, 17 kr., ændres til 18 kr. Jeg tillader mig at anbefale dette forslag, og skulle det blive forkastet — det må jeg vel desværre regne med efter de taler, der er

[Aksel Larsen.]

holdt — håber jeg, at udvalget vil tage sagen op til fornyet overvejelse mellem anden og tredje behandling, og at man ikke mindst fra socialdemokratiets side vil gøre, hvad man kan for at overbevise sine regeringspartnere om, at det er rimeligt at gå op til de 18 kr., at man ikke kan være bekendt at byde noget lavere, og at både statskassen og arbejdsløshedsfonden har råd til at give kasserne refusion for dette beløb. Jeg har jo hørt det ærede medlem hr. Peter Ravn sige, at det var ikke muligt at nå det, det ærede medlem kalder en ajourføring, altså de 18 kr. Nej, men spørgsmålet om, hvorvidt man kan nå det, er også spørgsmålet om, hvor meget man sætter ind på det, og jeg kan ikke frigøre mig for den tanke, at socialdemokratiet, som dog er det største regeringsparti og det største i denne sal, måtte have kunnet gøre noget mere og måtte have kunnet nå det, som både det ærede medlem hr. Peter Ravn og den højtærede socialminister mener burde være gennemført, nemlig de 18 kr.

Jeg synes, man bør tage i betragtning, at leveomkostningerne er meget høje. Jeg synes, man bør tage i betragtning, at de arbejdsløse ikke selv har bedt om at blive arbejdsløse. De er uden indflydelse på, om de bliver arbejdsløse, og det er sådan set et samfundsanliggende at sikre dem under arbejdsløshed; principielt burde de have ret til fuld erstatning uden selv at betale kontingent til arbejdsløshedsforsikring. Vil man imidlertid ikke anerkende dette princip og efterleve det i praksis, burde man i det mindste gennemføre det, man kalder en ajourføring, altså gå op til de 18 kr. for forsørgere.

Jeg beklager, at socialministeren har stillet og udvalgsflertallet tiltrådt et ændringsforslag om, at det foreslåede nye stk. 3 a) i lovens § 15 skal udgå. Jeg tror ikke, at der skete nogen ulykke, hvis de arbejdsløhedskasser, der måtte mene sig i stand til det, fik lov til ud over det, man her vedtager som maksimumssatser for dagpenge, at give 2 kr. ekstra om dagen til de arbejdsløse. Jeg kan slet ikke acceptere den begrundelse, der er givet herfor — jeg tror, det var af det ærede medlem hr. Aage Fogh — nemlig at man kan ikke have, at der bliver

en sådan forskel. Mig bekendt er der uhyre store forskelle i folks leveniveau og indtægtsniveau, og i andre spørgsmål kommer man dog ikke og siger, at vi må ved lovgivningsmagtens hjælp sørge for, at alle mennesker skal have lige meget eller lige lidt. Der ville hverken gå noget af arbejdsløshedsløvgivningen, af tinget eller af regeringen ved, at man bibeholdt den oprindelig foreslåede bestemmelse om, at arbejdsløhedskasserne uden refusion havde ret til at give 2 kr. ekstra om dagen, og jeg henstiller til overvejelse, om man ikke inden tredje behandling skulle sørge for, at det bliver i orden. Jeg må i hvert fald stemme imod dette forringende ændringsforslag.

Jeg må også stemme imod ændringsforslaget under nr. 9. Jeg kan ikke forstå, at man i den grad vil drive klappagt på de arbejdere, der, medens de havde arbejde, havde en lavere indtægt end fagets gennemsnitlige arbejdsfortjeneste. Jeg tror ikke, det kan dreje sig om store summer hverken for kasserne eller for staten, og at der spares så forfærdelig meget ved det. Men jeg er af den mening, at man trænger til lige mange penge under arbejdsløshed, hvad enten man har haft en høj eller lav arbejdsfortjeneste. Ja, det kan måske siges, at hvis man har haft en lavere arbejdsfortjeneste end faget i gennemsnit, trænger man til en højere arbejdsløshedsunderstøttelse, så hvordan jeg end vender og drejer det, kommer jeg til det resultat, at ændringsforslaget under nr. 9 er urimeligt og socialt uretfærdigt, og jeg må stemme imod det.

Jeg vil ikke lægge skjul på, at selv om der kunne være mange detaljer at gå ind på, er det det væsentlige for mig, at dagpengesatserne til de arbejdsløse forhøjes. Jeg tror også, det vil være det væsentlige for de arbejdsløse. Jeg synes imidlertid, at når vi nu står over for disse ændringsforslag, der er stillet af ministeren, og som formentlig bliver vedtaget her, og når vi må se i øjnene, at loven stort set vil blive affattet i overensstemmelse dels med ministerens oprindelige lovforslag om ændring i lov om arbejdsanvisning og arbejdsløshedsforsikring m. v., dels med disse ændringsforslag, så kunne man godt vedtage bevillingen af en engangshjælp til dem, der har været længe arbejdsløse i denne vinter. Jeg ved ikke, hvor meget det kan koste som helhed,

[Aksel Larsen.]

Jeg ved ikke, hvor meget det kunne komme til at koste staten, men det kan ikke være så store beløb, at det kunne vippe finansministeren eller hans budget af pinden. Selv om der på visse punkter er foreslået indført forbedringer, er der på andre punkter foreslået forringelser af ministerens oprindelige lovforslag, og jeg synes derfor, at man godt kunne vedtage det af kommunisterne stillede forslag om en engangsydelse til arbejdsløse, der har haft mange arbejdsledige dage i denne vinter. Jeg henstiller dette til overvejelse; jeg vil i hvert fald stemme for forslaget desangående.

Socialministeren (Bomholt): Jeg takker udvalget for dets arbejde og især regeringspartierne repræsentanter for den løsning, der er nået. Ikke mindst takker jeg udvalgets ærede formand.

Ønsket om en forhøjelse af dagpengesatserne i retning af en ajourføring med de lønstigninger, der har fundet sted, burde måske have været fremsat for adskillige år siden; man burde næppe have nøjedes med i disse 14-15 år at lade dagpengesatserne rette sig alene efter prisniveauet. Derved vanskeliggøres naturligvis den politiske opgave. Det er et vanskeligt felt at arbejde med, det er vanskeligt også for kasserne selv at nå frem til et forslag om fælles dagpengesatser gældende for alle løngrupper og alle arbejdsløsheds-kasser, enten de har stor eller ringe procentvis arbejdsløshed; men jeg tror, at der med det forslag, der nu foreligger, nås en tilfredsstillende ordning, og jeg mener at vide, at arbejdsløsheds-kasserne er af samme opfattelse.

Det ærede medlem hr. Lorentzen havde sympati for visse enkeltheder, men ikke for forhøjelsen af dagpengesatserne. Det stod mig ikke helt klart, hvor langt det ærede medlem ville gå. Det ærede medlem har jo en højt udviklet evne til at sige en uvenlighed på en særdeles venlig måde; når det ærede medlem idømmer en mand 3 dages vand og brød, lyder det nærmest som en invitation til fem-te. Det ærede medlem var ked af, at lovforslaget var blevet forbedret i udvalget, og tankegangen tog sig sådan ud, at man næsten måtte opfatte det, som om det ærede medlem kunne tænke sig et forslag forringet i et

udvalg. Der kan altså også tænkes at ske det modsatte, nemlig at forslaget forbedres.

Forhøjelsen af dagpengesatser og huslejhjælp set i relation til refusionsprocenten medfører en forøgelse af understøttelsesudgifterne i forhold til det oprindelig foreslåede med 12,5 mill. kr. til i alt 315,1 mill. kr. under forudsætning af en ledighedsprocent på 8. Statens merudgifter forøges, ligeledes i forhold til det oprindelig foreslåede, med 3,9 mill. til 25,9 mill. kr. Det er det resultat, vi nu er nået til i socialministeriets beregningsafdeling.

Reglerne for udbetaling af huslejhjælp ændres i overensstemmelse med det af mig til udvalget afgivne udkast således, at huslejhjælpen bliver et tillæg til den daglige understøttelse på $\frac{1}{25}$ af den hidtidige for en måned, d. v. s. 25 kontroldage, beregnede hjælp. Udgifterne herved kan ikke beregnes. Under hensyn til, at samtlige kasser anvender de nugældende regler om delvis huslejhjælp, vil udbetaling af huslejhjælp for det nævnte yderligere antal dage, som forslaget åbner adgang til, ikke samlet medføre merudgift af nogen betydning. For det enkelte medlem vil der derimod kunne blive tale om en mærkbar forbedring. Denne forbedring må imidlertid ses på den rigtige baggrund, som er regeringens økonomiske politik og beskæftigelsespolitik. Det er lykkedes os at bringe ledigheden ned på en lav procent, hvorved vi sparer staten for endogså meget store udgifter — besparelserne vil i hvert fald nærme sig de 100 mill. kr. Disse op imod 100 mill. kr. spares i arbejdsløshedsudgifter, og merudgiften bliver altså med den nuværende beskæftigelsesprocent af særdeles beskednen karakter.

De ærede medlemmer hr. Alfred Jensen og hr. Aksel Larsen talte om det ønskelige i at få dagpengesatserne forhøjet til 18 kr., svarende til lønstigningen. Denne forhøjelse er faktisk gennemført, idet dog den sidste krone fremkommer gennem forhøjelsen af procenten for refusion af de sociale udgifter fra 75 til 80 af hensyn til visse arbejdsløsheds-kasser. Det vil jeg gerne bede de ærede medlemmer være opmærksom på.

Det ærede medlem hr. Aage Fogh gjorde med rette opmærksom på den strenge justits, der er i kasserne. Vi står, når vi drøfter disse spørgsmål, over for to synspunkter. Det ene synspunkt er, at arbejds-

[Socialministeren.]

løshedsunderstøttelsen skal være så lav som muligt, for at den i kraft heraf kan virke som et pres i retning af at søge at skaffe sig arbejde. Jeg vil ikke sige, at man vil svinge sultepinken over de pågældende, det ville være for dramatisk udtrykt, men man vil fastholde, at arbejdsløshedsunderstøttelsen skal være en alvorlig klemme. Det andet synspunkt er, at arbejdsløshed, der skyldes ikke den enkelte, men måske forskydninger i samfundet, i økonomien, ikke må medføre, at den sociale standard i hjemmene forringes, bl. a. af hensyn til hustru og børn. Det er dette sidste synspunkt, jeg vedkender mig, og jeg mener, at vi her i al stilfærdighed har nået et resultat, som vi kan være bekendt.

Arbejdsministeren (Bundvad): Jeg vil gerne takke hele udvalget for den meget velvillige behandling, lovforslaget om de kommunale beskæftigelsesudvalg har fået, og for den enstemmige indstilling om vedtagelse.

Det ærede medlem hr. Alfred Jensen var inde på lignende betragtninger som ved første behandling om, at man måske burde afskaffe disse kommunale beskæftigelsesudvalg. Jeg mener ikke, det ærede medlem har ret.

Det ærede medlem hr. Aage Fogh vendte det derimod om. Forholdet er det, som alle ved, at vi trods høj beskæftigelse alligevel må regne med, at der visse steder i landet er en endog betydelig ledighed, også selv i den bedste sommertid, og vi må regne med — som det ærede medlem hr. Aage Fogh gjorde opmærksom på — at den tekniske udvikling inden for landbruget medfører, at vi selv i områder, hvor der ellers måtte kunne regnes med beskæftigelse, må regne med stor ledighed blandt arbejdsmændene — og ledighed, som kan være temmelig langvarig for den enkelte. Derfor mener jeg, at det må være rigtigt at søge de kommunale beskæftigelsesudvalg aktiviseret fremfor at afskaffe ledigheden, og jeg synes, at den opgave, vi står over for i den kommende tid, må være at få disse udvalg til at tage opgaven op med at skaffe beskæftigelse lokalt til de folk, som vi ikke normalt kan få i arbejde.

Det ærede medlem hr. Aage Fogh var

inde på spørgsmålet om udvalgenes kontrol med udbetaling af understøttelse. Hertil vil jeg gerne sige, at siden den lille beskæftigelseslov, som vi kalder den, blev vedtaget første gang, har anvisningskontorerne i meget stor udstrækning udbygget deres kontrolsystem over for de lokale afdelinger, og derfor kunne man måske nok diskutere, om vi her har en dobbelt kontrol, hvorved vi påfører mennesker unødvendigt besvær. Men det er ikke det, der er aktuelt i øjeblikket. Jeg er enig i den grundbetragtning, at hvis der finder misbrug sted, må det naturligvis stoppes, men undvære udvalgene mener jeg ikke man kan; tværtimod bør man aktivisere dem.

Hermed sluttede forhandlingen.

Der foretoges først afstemning vedrørende forslag til lov om ydelse af ekstraordinær hjælp til langvarigt arbejdsløse [af Alfred Jensen m. fl.].

§§ 1-3

vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling nægtedes med 119 stemmer mod 5.

Lovforslaget var hermed bortfaldet.

Man gik dernæst til afstemning vedrørende forslag til lov om arbejdsanvisning og arbejdsløshedsforsikring m. v. (Om ændring af understøttelsessatser m. v.).

Ændringsforslag nr. 1

vedtoges uden afstemning.

Underændringsforslaget uden for betænkningen af *Aksel Larsen* (se sp. 4810) *forkastedes* med 139 stemmer mod 5.

Ændringsforslag nr. 3

vedtoges med 92 stemmer mod 53.

Ændringsforslag nr. 2

vedtoges med 87 stemmer mod 58.

Ændringsforslag nr. 4

vedtoges med 91 stemmer mod 1; 56 medlemmer tilkendegav, at de hverken stemte for eller imod.

Ændringsforslag nr. 5
vedtoges med 92 stemmer mod 56.

Ændringsforslag nr. 6
vedtoges med 92 stemmer mod 56.

Ændringsforslagene nr. 7 og 8
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 9
vedtoges med 143 stemmer mod 5.

§ 1 i den ændrede affattelse, ændringsforslag nr. 10 og § 2, således ændret,
vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling
vedtoges uden afstemning.

Formanden: Lovforslaget går nu til fornyet behandling i udvalget.

Man gik dernæst til afstemning vedrørende forslag til lov om ændring i lov om kommunale beskæftigelsesudvalg.

§ 1, ændringsforslaget og § 2, således ændret,
vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling
vedtoges uden afstemning.

Formanden: Lovforslaget går nu til fornyet udvalgsbehandling.

Den næste sag på dagsordenen var:

Anden behandling af forslag til lov om ændring i lov om folkebiblioteker [af Gertie Wandel m. fl.].

(Første behandling findes i tidenden sp. 4324, udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 825).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets tekst og spørgsmålet om dets overgang til tredje behandling sattes til forhandling under ét.

Ingen bad om ordet.

Lovforslagets tekst og dets overgang til tredje behandling
vedtoges uden afstemning.

Formanden: Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse imod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

Anden (sidste) behandling af forslag til folketingsbeslutning om skolelovenes praktiske gennemførelse m. v. [af Petra Petersen m. fl.].

(Første behandling findes i tidenden sp. 4719).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Sagen sattes til forhandling.

Ordføreren for forslagsstillerne (Petra Petersen): Jeg er klar over, at denne anden behandling er noget rent formelt. Når ingen af ordførerne fra partierne ønskede at tage ordet ved første behandling, kan jeg jo ikke forvente, at nogen tager ordet i dag, ligesom jeg ikke kan forvente, at der fra anden side vil blive stemt for vort forslag til beslutning.

Jeg beklager, at den omfattende debat, der har været ført om den samfundsvigtige sag, som skolens forhold nu engang er, har kunnet slutte i tinget med vedtagelsen af et temmelig ligegyldigt dagsordensforslag. Det kan ikke være tilfredsstillende og heller ikke svare til de medlemmers overbevisning, som stillede spørgsmål om lærer-